

Landskap: Småland Upptecknat av: Edith Österlund
 Härad: Västbo Adress: Box 5. Hållerstorp
 Socken: Kulltorp Berättat av: Densamma
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1895 i Kulltorp

Ljälvsbiografi.s. 1-14Fulserlev.s. 1-8L. w. F. 34.Fulgranen.s. 1-6.H. F. 17.Födelsedagsårer.s. 8-10.H. F. 19.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 7404: 1.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Härad:

Västbo

Adress:

Socken:

Kulltorg

Berättat av:

Uppteckningsår:

1941

Född år

1895 i Kulltorg.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L.U.F. 34

H.C. 17

Då mina föräldrar för
 första gång firade jul till-
 sammans år 1880, höll far
 skytt på att de skulle ha
 julgran. Men tyckte att det
 var onödigt då det ej fanns
 bärn i huset. Far vidhöll
 dock traditionen att ha jul-
 gran, vilket han också höll
 på i min barndom och upp-
 växtid. Annars var nog far
 något av revolutionär på
 området när det gällde klid-
 sel av julgran. Han bjöb

Skriv endast på denna sida!

papper i alla möjliga kulör-
er, smuckliga färger, vilket
papper man förvandlade till
krans, girlander och allt
möjligt för dekorerung av jul-
granen. Det fanns ej någon
så smuckfullt klädd gran!
^{helt} var guld, Östersky. Man hängde
blott i några äpplen och några
karameller, det var allt. I
min barndoms julgran var
flaggor från hela Europa, även
Sveriges stjärnbandet fanns
i julgranen. För satte alltid
svenska flaggan i toppen, så
som våra grannländer, så
de övriga i fur och virdning.
Desse flaggor gordes av fur i

en låda från ai till ai.
Någon gång kunde det att en
flygga föttade eld, det minnes
jag, då blev den fristrid, men
far fyllede ut platsen med en
ny flygga till ett annat ai.
En flygga av samma sort.

Han bekräftar aldrig bli i
tvivelsmål om vilka nationer
dessa flyggar tillhörde. Ty nam-
nen på deras rätt hemsitt
stod nedest till höger på
flyggorna.

Koka julgranskarameller hade
man lärt, av fru Hanna Åke-
lund i Olmestad, då hon hade
plats där. I min barndom ha-
de man alltid karameller som

skulle vara till vår julgran
Vi barn fick bjälgon till att
hålla på papperet till karamell-
erna och att klistra på min-
nen och deviser av olika
slag. Jag minns inget underbart
vackert deviser för dessa kar-
meller: En truck med vida by-
or och en devis till den som
löd så här: "Pipa och tobak
gör mig äro allt, vet att mitt
hjärta för kärlek är kallt!"

Eller en kenne klädd i
fina kläder med följande devis
till: Skan en truck kan jag
kalla, ty du binner för alla!
Vi barn tyckte det var det roligas-
te av allt att läsa deviserna

på karamellerna. Allt detta
papper, droiser och märken
till karameller brukade för
ljön. Olustad var han var
vid det sista tingssamman-
trädet för året. Vi brukade i
regel grämma karamellerna
då vi fick lov äta upp några
var vi ruskade granen. De övri-
ga grändes som sagt i en lida,
men ibland har det sig utte-
latte än sockret smalt i
den och rann ut och då blev
både papperet i karamellen och
sockret förstört. Det enda som
möjligen kunde räddas med ännu
var märket, vilket man senare
kunde placera på en uggjond

karamell.

Tiden att fira jul inne i storstugan hade jag från sitt hem. Det var vanligt att fira julen inne i storstugan på den tiden, fast det fanns familjer som logerade i storstugan året över. Så kom vi också i mitt hem att fira jul i storstugan, där vi annars ej brukade vara på vardagarna. När julen var över flyttade vi ut åt vårt stora kök igen där vi brukade tillbringa till i vardagslag.

Tillredningen för julhelgen ordnade man med som kom lärt av sin moder. Tradition-

en att fira jul i trygghet
och lugn, samt att ej utspira
kullersamt arbete under mel-
lansdagarna hade man liest
i sitt kärleksbrev. Min
morfar var gammalläsare
och var rysligt sträng i sina
krav på att hålla jul-
tiden i helgd. Min far köll
kanske inte så strängt på gång-
na tidens seder och bruk men
lät man bestämma ordning-
en med oss barn angående
sederna ~~angående~~ som berörde
själva julfirandet. Men, det
blev ej till någon träng, ty
vi hade alltid hjärtans roligt.
Far och mor fristodo att med

brua medel göra högtiden
till en verklig fest, kots
allt.

Våra födelsedagar voro
också verkliga festdagar. På
detta område voro också minn
frällda nydanare. I andra
hem fingo man ej några
födelsedagar. Vi bärh säga fram-
åt med verklig hänförelse med
den dag vi skulle fylla år.
Men brukade alltså och rustade
upp till våra födelsedagar. Vi
fick hjälpa till att göra rik-
igt snyggt, sätta in blommor
om det var på sommaren, om
det än skönt var vilka blommor
så brukade vi ha blommor på

H. C. '19

brudet. Då brukade guldsmiden
en komma, de som voro i
livet samt vår faster, hon
brukade alltid komma ihj
oss på våra födelsedagar. Far
brukade alltid bjuda oss någon
sak annars fick vi en slant
av honom, aldrig någonsin
glömde han våra födelsedagar.
In i alderdomen gav han
små presenter på alla våra
födelsedagar. De var färgar vi
kaffe på tången med ett
småbröd till dessa dagar och
oh vad det var högtidligt!
Man dröjer gärna vid minnet
av denna tid då man var
ovanligt lycklig bland syskonkretsen

H. 6. 19.

i förlägenheten.

För lade oss också att aldrig
glömma minns förtroende. Han
var oss bekjäftlig att tänka
ut något som vi kunde ge
hvar för att han inte skul-
le bli glömd. Skade vi inga
pengar gjöra, fick vi en
slant var så att vi kunde
köpa någon liten minnessak
eller också något litet i kläd-
väg som han visste han be-
hövde.

Övertro och vidskeplighet hade
aldrig rum i mitt hem, för
var allt för klok till att
tro på saker och ting som ej
existerade. Han framhöll all-

tid då spöken o. dyg. födes
på tal, att vi ej skulle
sätta för till sådant prat,
ty några spöken existerade
ej, det var blott i folkfantasi-
on, brukade han tillägga.
Far brukade säga också, att
om det funnits några spöken
skulle han väl gått se dem
han som på grund av sin skriv-
ning, ofta vandrade hem ut-
betid igenom flera socknar
ofta på okända trakter. Han
sade alltid till oss barn att,
om vi kändesvis någon gång
i nakt tid, skulle gå se
något utbetid som vi inte
levde på det klara med,

skulle vi inte springa skinn-
de hem utan först under-
söka om det verkligen var någon
gammal som frilij. För att levande
degoia sina iakttagelser be-
rättade han om episoder
från sina nattliga vandring-
ar, under den tid han gjort
sina färder till fots i ena
eller andra riktningen sock-
nas runt.

Jag minns särskilt ett par
episoder han berättade för
^{sen} som lyssnade med spänd
förvåntan vad det skulle bli
av hans berättelser. En natt,
berättade han, gick jag från
Kulltups mellan ett och två.

När jag kom denna sidan Träl-
leborg inåt skogen såg jag
mycket lysa mellan träden.
Hatten var mycket mörk
från örnigt och därför lyfte
dessa ljusa inner i skogen
på ett sållsamt sätt. Jag
tänkte att jag gärna skulle
fråga om jag kunde gå ut
dessa ljus härledes sig
ifrån. Jag gick inåt skogen
i den obekanta terrängen
så gott jag kunde fröa mig
fram i mörkret och vad blev
mi det var som lyfte så märk-
värdigt? - Jo, ett ryoplag myllan
jammved, tänk vilken förfärlig
spike det kunde blivit, om

jag sprungit hem och inte
sett efter vad det var. Vid
ett annat tillfälle gick
han från Kulltorp mellan
fotlo och ett par hansen, en
ovanligt stark man. Då
han kom litet utafri Sko-
dala (då brukade man se spiken)
sag han något vitt som rörde
sig sakta en bit inåt skogen.
Jag tänkte då, sade han, att
han säger ju folk att det ska
spika så nu måtte väl även
jag få se dessa spiken som ska
husera här ute. Jag rek av
vigen, tillts jag kom närmare
det ljusa föremålet. Då rev
jag eld på en tändsticka och

vad tror ni jag fick se? - Jo en
skor och som låg och idiss-
lade. Oten var nästan vit
och stack därifrån av gubben
allt det märken omkring sig
far. Stade jag en inte undvikt
vad det var, så hade det bli-
vit en ny spikhistoria för de
gamla, **fortsatte** han skänk-
samt. Detta och mycket mera,
som han med klara fakta
pärade förhjälp oss barn
då vi skulle ge oss ut i väg-
or ärende sedan mer eller
lit på. Jag har gått aldrig
glänt vad min far påskade
angående övernaturliga ting.
Jag har gått vandrat ensam

flera kilometer genom mörka
skogar efter mörkets inbrott
utan att vare sig se eller
höra något märkvärdigt.

Hon trodde ej heller på
spöken och var ej heller
rädd för något, men, en
del saker och ting som
hon lärt av sina föräldrar
ang. kreaturs bestande samt
andra saker som rörde sig
om övertro, som t. ex. jättar
i bergen och trollkarlar som
morfar berättat om då hon
var barn, trodde hon på, an-
tyligen 'därför' att hon hört
det av morfar som var täm-
ligen vidskeplig. Hon trodde

inte att det existerade i
vår, eller hennes tid, men
i föräldrarnas trodde hon att
det med all säkerhet fun-
nits.

Stigande seder och bruk f. o.
voro hos minna föräldrar båda
två vägar av revolutionärer.
Bröderna och deras hustrur
i gården gingo till västvärd
med vista mellanrum på
året, blott för sedens skull
men minna föräldrar gingo
aldrig till västvärd som för
minns. Det var hos min
far detta berodde på, ty han
avvek mycket från de gam-
la sederna som rådde i byg-
den.

en sedan framman tider.
Far var nydanare på
många områden, han blev
mången gång misskänd i
gården för att han ville
framföra nya sedvänjor, då
andra tyckte det var bra som
det var. Men ville framman
i de gamla spåren så
länge man kunde. Men - län-
ge fram tackade de honom för
vad han gjort och arbetat
för inom kommunen angäen-
de vägar och dyg. De förstod
då att han haft en klar syn
på tingens vilket de i sin tur
dragit nytta av, fast de ej förstod
det förstå efteråt.